

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-04

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
спеціальністю 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною комісією зі
спеціальності 081 «Право»,
Протокол № 5 від 26.06.2019 р.

Рівне – 2019

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи інтелектуальної власності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 «Право» денної та заочної форми навчання / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2019. – 16 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., кандидат філософських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Мельничук Ю. І., кандидат філософських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Передмова

1. Опис навчальної дисципліни та її структура	3
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	7
2. Плани практичних занять	9
3. Самостійна робота студентів	12
4. Рекомендована література	15

© Мельничук Ю. І., 2019

© НУВГП, 2019

Передмова

В умовах побудови в Україні ринкової економіки та демократичної держави головною соціальною цінністю, як вказано в Конституції, визнана людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, законні права та інтереси. Забезпечення гідних людини умов життя, перш за все, пов'язано з економічними перетвореннями, які неможливі без впровадження нової техніки та технологій. Людина має право на творчість, користування досягненнями науки, культури й мистецтва. У зв'язку з цим інтелектуальна власність набуває особливого значення і як засіб самовираження, і як комерційна цінність. Навчальна дисципліна «Основи інтелектуальної власності» розрахована на поглиблене вивчення правових відносин у сфері інтелектуальної власності, опанування правового механізму їх регулювання, отримання необхідних навичок кваліфікації результатів творчої діяльності, захисту майнових і особистих немайнових прав авторів та володільників як в Україні, так і за її межами. Методика вивчення дисципліни передбачає співробітництво й взаєморозуміння між студентом і викладачем, розвиток у студентів – аналітичного мислення, вміння співставляти фактичний і теоретичний матеріал, робити самостійні висновки, прогнози та рекомендації.

Програма нормативної навчальної дисципліни «Основи інтелектуальної власності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Право».

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують професійний рівень юриста в системі юридичної освіти.

Мета вивчення: полягає у підготовці майбутніх фахівців для самостійного вирішення професійних завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю. Основним завданням є формування у студентів системи знань, а також отримання навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності та захисту своїх майнових та особистих немайнових прав, як в Україні, так і

поза її межами. Предмет вивчення - сукупність правовідносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення та здійснення.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Цивільне право та процес», «Конституційне право України», «Кримінальне право та процес».

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є глибоке засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, що мають місце під час виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності

Завдання навчальної дисципліни *полягає* у тому, щоб:

вивчити систему об'єктів інтелектуальної власності в Україні;

опрацювати чинне національне та міжнародне законодавство стосовно об'єктів права інтелектуальної власності;

навчитись аналізувати нормативні акти;

застосовувати набуті знання у вирішенні практичних питань у сфері правового регулювання об'єктів інтелектуальної власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен*:

знати: основні поняття і категорії в сфері правового регулювання інтелектуальної власності; основні нормативні правові акти у сфері правового регулювання інтелектуальної власності; роль і значення результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації в сучасному суспільстві, особливості використання інтелектуальної власності у цивільному обігу і порядок введення об'єктів інтелектуальної

власності підприємства в господарський обіг; основні інститути права інтелектуальної власності: авторське та суміжні права; патентне право; право на селекційні досягнення; право на секрет виробництва (ноу-хау); право на засоби індивідуалізації юридичних осіб, товарів, робіт, послуг і підприємств; право на використання результатів інтелектуальної діяльності в складі єдиної технології; законодавство про захист прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації; основні способи використання інтелектуальної діяльності як додаткового джерела фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів; види відповідальності за порушення прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації.

вміти: оперувати поняттями і категоріями права на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації; аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; аналізувати юридичні факти, що вимагають захисту прав на результати інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; застосовувати правові акти та документи у сфері захисту результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; встановлювати наявність правопорушення у сфері охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; визначати загальні підстави притягнення до цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність
2	Тема 2. Державна система інтелектуальної власності
3	Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності

4	Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони
5	Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони
6	Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони
7	Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності. Управління об'єктами права інтелектуальної власності
8	Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності
9	Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності
10	Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності
11	Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, участь в обговоренні проблемних питань, оцінки розв'язування ситуаційних завдань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Екологічне право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання

2. Плани практичних завдань

МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

1. Поняття творчої діяльності
2. Поняття та зміст інтелектуальної власності. Значення інтелектуальної власності.
3. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.
4. Співвідношення понять інтелектуальної власності та власності.
5. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.

Тема 2. Державна система інтелектуальної власності

1. Загальна конфігурація державної системи управління інтелектуальною власністю.
2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
3. Система законодавства України про інтелектуальну власність.
4. Становлення державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні.
5. Організаційна структура державної системи правової охорони і захисту прав інтелектуальної власності.

Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності

1. Система міжнародного законодавства з регулювання права інтелектуальної власності.
2. Характеристика Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
3. Особливості захисту комерційних позначень за Паризькою конвенцією про охорону промислової власності.
4. Принципи охорони прав авторів за Бернською конвенцією про охорону літературних та художніх творів .

5. Участь України в міжнародній системі інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2. Характеристика об'єктів інтелектуальної власності, їх правова охорона **Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони**

1. Концепції правової охорони авторського права: історія та сучасність.
2. Об'єктивне авторське право: поняття, загальна характеристика, джерела.
3. Твори, які не охороняються авторським правом. Обмеження майнових прав автора.
4. Суб'єкти авторського права: поняття, класифікація. Строки дії суб'єктивних авторських прав.
5. Права суміжні з авторськими.
6. Правова охорона об'єктів авторського права.

Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони

1. Поняття, предмет та принципи права промислової власності.
2. Правова охорона винаходів, корисних моделей, промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, найменувань місць походження товарів, фірмового найменування, комерційної таємниці.
3. Право та порядок одержання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
4. Міжнародні конвенції у сфері промислової власності

Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони

1. Інтелектуальна власність на наукове відкриття.
2. Інтелектуальна власність на компонування (топографію) інтегральної мікросхеми.
3. Інтелектуальна власність на раціоналізаторську пропозицію.

4. Інтелектуальна власність на селекційні досягнення (сорт рослин, породи тварин).
5. Інтелектуальна власність на комерційну таємницю.

Змістовий модуль 3. Управління та захист об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності. Управління об'єктами права інтелектуальної власності

1. Поняття життєвого циклу об'єкту інтелектуальної власності.
2. Мета і основні способи комерціалізації. Види комерціалізації
3. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності: послідовність оцінки, експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки, вибір підходу до оцінки і методу оцінки, постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік
4. Постановка об'єкту інтелектуальної власності на бухгалтерський облік (правові аспекти).
5. Управління об'єктами інтелектуальної власності на різних етапах життєвого циклу.

Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності

1. Поняття, види та загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Ліцензія та ліцензійний договір.
3. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
5. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності

1. Судова експертиза з питань інтелектуальної власності. Нормативно-правове регулювання судово-експертних досліджень.

2. Дослідження, пов'язані з літературними, художніми творами.
3. Дослідження, пов'язані з комп'ютерними програмами та базами даних.
4. Дослідження, пов'язані з об'єктами суміжних прав.
5. Дослідження, пов'язані з винаходами і корисними моделями.
6. Дослідження, пов'язані з промисловими зразками.
7. Дослідження, пов'язані з комерційними (фірмовими найменуваннями).
8. Дослідження, пов'язані з комерційною таємницею (ноу-хау), раціоналізаторськими пропозиціями.

Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності

1. Поняття захисту прав інтелектуальної власності
2. Адміністративний, судовий, цивільно-правовий порядок захисту прав інтелектуальної власності та їх особливості
3. Захист прав інтелектуальної власності відповідно до вимог міжнародних норм та правил
4. Особливості захисту прав інтелектуальної власності на результати науково-технічної діяльності.

Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності

1. Міжнародні стандарти забезпечення захисту прав інтелектуальної власності в судах.
2. Спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності мережі «Інтернет».
3. Положення Угоди ТРІПС щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Основи інтелектуальної власності» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- розв'язок вправ та задач
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- оформлення заяв на отримання охоронних документів;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

3.1.Перелік тем доповідей

№ з/п	Назва теми
1	Правове становище Державної служби інтелектуальної власності України.
2	Державний інспектор з питань інтелектуальної власності
3	Правові засади діяльності представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених).
4	Поняття авторського права та його джерела.
5	Поняття та ознаки твору як об'єкта авторського права.
6	Види об'єктів авторського права.
7	Винахід: поняття та об'єкти. 2
8	Визнання патенту недійсним: підстави, порядок, правові наслідки
9	Дострокове припинення чинності патенту.
10	Дії, що не визнаються порушенням прав володільця

	патенту.
11	Майнові права, що впливають з патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
12	Особисті немайнові та майнові права винахідника (автора промислового зразка).
13	Видача патенту, його реєстрація. Публікація відомостей про видачу патенту.
14	Поняття, види та системи патентної експертизи
15	Дата подання заявки на винахід, корисну модель та промисловий зразок. Пріоритет
16	Заявка на промисловий зразок та вимоги до неї.
17	Право на патент та його суб'єкти.
18	Заявка на винахід (корисну модель) та вимоги до неї
19	Патент: поняття, види та межі чинності.
20	Суб'єкти патентних правовідносин.
21	Секретні винаходи і корисні моделі.
22	Службові винаходи, корисні моделі і промислові зразки.
23	Промисловий зразок: поняття, об'єкти, умови надання правової охорони.
24	Корисна модель: поняття, об'єкти, умови надання правової охорони
25	Умови надання правової охорони винаходу.

3.2. Запитання для самоконтролю

1. Наведіть приклади об'єктів авторського права.
2. Наведіть приклади об'єктів, які не можуть бути об'єктами авторського права.
3. Назвіть основні види творів з точки зору внеску авторів у його створення.
4. Назвіть основні суб'єкти авторського права.
5. Охарактеризуйте строк дії авторських прав.
6. Наведіть приклади об'єктів суміжних прав.
7. Охарактеризуйте поняття «фонограма» і «відеограма».
8. Назвіть основні суб'єкти суміжних права.
9. Наведіть приклади основних видів порушень авторського права й суміжних прав.

10. Наведіть приклади об'єктів права промислової власності.
11. Охарактеризуйте винахід як об'єкт права промислової власності.
12. Охарактеризуйте корисну модуль як об'єкт права промислової власності.
13. Охарактеризуйте промисловий зразок як об'єкт права промислової власності.
14. Охарактеризуйте знак для товарів і послуг (товарний знак, торговельна марка) як об'єкт права промислової власності.
15. Наведіть приклади основних видів знаків для товарів і послуг.
16. Охарактеризуйте фірмове найменування як об'єкт права промислової власності
17. Охарактеризуйте зазначення походження товарів як об'єкт права промислової власності.
18. Охарактеризуйте недобросовісну конкуренцію як об'єкт права промислової власності.
19. Охарактеризуйте топографію (компонування) інтегральної мікросхеми як об'єкт права промислової власності.
20. Охарактеризуйте комерційну таємницю як об'єкт права промислової власності.
21. Охарактеризуйте раціоналізаторську пропозицію як об'єкт права промислової власності.
22. Назвіть основні суб'єкти права промислової власності.
23. Проаналізуйте проблему інтелектуальної власності в мережі Інтернет.
- 23 Відповідальність за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

3.3.Опрацюйте нормативно-правові документи

- Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків (Мадридська угода, 1891 р.);
- Мадридська угода про недопущення фальшивих або таких, що можуть ввести в оману, позначень товарів (1891 р.);
- Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (Гаазька угода, 1925 р.);

- Ніщцька угода про міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків (Ніщцька угода, 1957 р.);
- Лісабонська угода про охорону найменування місць походження та їх міжнародної реєстрації (Лісабонська угода, 1958 р.)

4. Рекомендована література

4.1.Базова

1. Андрощук Г. О. Патентне право: правова охорона винаходів : навч. посібн. / Г. О. Андрощук, Л. І. Работягова. К. : МАУП, 1999. 216 с.
2. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник. К. : Знання, 2006. 431 с.
3. Бошицький Ю. Л. Право інтелектуальної власності : навч. посібн. / Ю. Л. Бошицький. К. : Логос, 2007. 488 с.
4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. І. Дахно. К. : Либідь, 2003. 200 с.
5. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / за ред. проф. Вачевського. К. : ВД «Професіонал», 2005. 448 с.
6. Коссак В. М. Право інтелектуальної власності : підручник. К. : Істина. 2007. 208 с.
7. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. ; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

4.2.Допоміжна

1. Андрощук Г. А. Анализ Соглашения ТРИПС с применением унифицированного языка моделирования UML (опыт анализа юридических документов): [Зміст Угоди про торгові аспекти прав інтелектуальної власності. Можливість 54 використання мови UML для моделювання законодавчих актів] / *Пробл. науки*. 2003. № 2. С. 26–32.

2. Василенко І. Проблеми вдосконалення міжнародного законодавства: 22-а сесія Постійного комітету ВОІВ із законодавства щодо торговельних марок, промислових зразків та географічних зазначень / *Інтелектуальна власність*. 2010. № 2.
3. Коноваленко В. Судова практика стосовно об'єктів авторського права / *Інтелектуальна власність*. 2011. № 1. С. 13–17.
4. Правова охорона комерційних позначень в Україні: проблеми теорії і практики : збірник наук., статей / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; ТОВ "Видавництво «Юридична думка», 2006. 638 с.
5. Янкова С. Державна реєстрація договорів, які стосуються права автора на твір / *Інтелектуальна власність*. 2010. № 10. С. 17–22.

4.3. Інформаційні ресурси

1. Журнал «Інтелектуальна власність» URL: <http://intelvlas.com.ua/> (дата звернення 26.06.2019).
2. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого URL: <http://www.legality.kiev.ua/> (дата звернення 26.06.2019).
3. Офіційний сайт Державного департаменту інтелектуальної власності URL: <http://www.sdip.gov.ua> (дата звернення 26.06.2019).
4. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія URL: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> (дата звернення 26.06.2019).
5. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету. URL: <http://www.law.yale.edu/library/> (дата звернення 26.06.2019).